

Az 5. generációs egyetemek működési jellemzőinek összehasonlító vizsgálata

Nemzetközi és hazai kutatások összehasonlítása

összehasonlító
keret

működési
modell

innovációs
ökoszisztéma

Dr. habil. Mészáros Attila
Óbudai Egyetem

Egyetemi generációk

A fejekbe kell rendet tenni!

**OKTATÓ
EGYETEM**
ismeretátadás

Bologna, Oxford alapítás

1.
generáció

**KUTATÓ
EGYETEM**
*ismeret-
előállítás*

*Harvard, Cambridge,
Heidelberg*

2.
generáció

**BEFEKTETŐ
EGYETEM**
*innováció,
ipari kapcsolatok*

MIT, Aalto Egyetem

3.
generáció

**HÁLÓZATI
EGYETEM**
*interdiszciplinaritás,
regionális szerep*

Wageningen, ETH

4.
generáció

**GLOBÁLIS
TUDÁS- ÉS
INNOVÁCIÓS
ÖKOSZISZTÉMA-
ÉPÍTŐ
EGYETEM**
*valós idejű
tudásáramlás*

Imperial College London, MIT

5.
generáció

Az 5. generációs egyetem nem egyszerűen „újabb típus”, hanem működési fordulat: **hálózatos, adatvezérelt, társadalmi misszióra és fenntarthatóságra épülő** intézményi modell.

Kulcskérdés: miként kapcsolódik össze a kormányzás, a digitális infrastruktúra, a vállalati–társadalmi partnerség és a fenntarthatósági misszió?

Források: Carayannis & Campbell, 2012; EUA Trends 2024; OECD, 2024; Kabashkin és mtsai, 2023.

A vizsgálat fókusza

- intézményi autonómia és irányítás
- innovációs ökoszisztéma és partnerségek
- digitális/AI-képesség és adatvezérlés
- fenntarthatóság és társadalmi hatás
- nemzetköziesítés és hálózati beágyazottság
- oktatói-hallgatói jóllét és adaptív szervezet

Források: EUA Autonomy Scorecard 2023; EUA Trends 2024; OECD, 2024; OECD, 2021; EC EIS 2025; Géring–Kováts–Király–Tamássy, 2024.

Nemzetközi kutatási fókuszok: átalakuló egyetemi működés

Autonómia + elszámoltathatóság

A nemzetközi szakirodalom az autonómiát szervezeti, pénzügyi, humánerőforrás és akadémiai dimenziókban kezeli.

Zöld és digitális kompetenciák

Az OECD szerint az egyetemeknek mérniük, fejleszteniük és partnerségekkel támogatniuk kell a jövő innovációs kompetenciáit.

Élethosszig tartó és rugalmas tanulás

A Trends 2024 jelentés erősödő nem diplomás képzéseket, mobilitási és tanulástámogatási változásokat azonosít.

Társadalmi és regionális hatás

A harmadik misszió mellett erősödik a környezeti, közösségi és jól-léti hatások mérése.

**Nemzetközi minta:
az egyetem „rugalmas
tudásplatformként” működik —
képzés, kutatás, innováció és
társadalmi értékteremtés
egyszerre.**

Hazai kutatási/politikai kontextus: Magyarország helyzete

A hazai működési modell az elmúlt években egyszerre került innovációs, digitalizációs és kormányzási átalakulási nyomás alá.

Innovációs teljesítmény (EU=100)

Kimenő tanulási mobilitás (%)

Külföldi diplomások aránya (%)

Mintázat

- erősödő KFI-fókusz
- korlátozott mobilitás
- jó nemzetközi beáramlás
- governance-vita

Adatok: European Innovation Scoreboard 2025 Hungary; Education and Training Monitor 2025 Hungary.

Nemzetközi kutatások

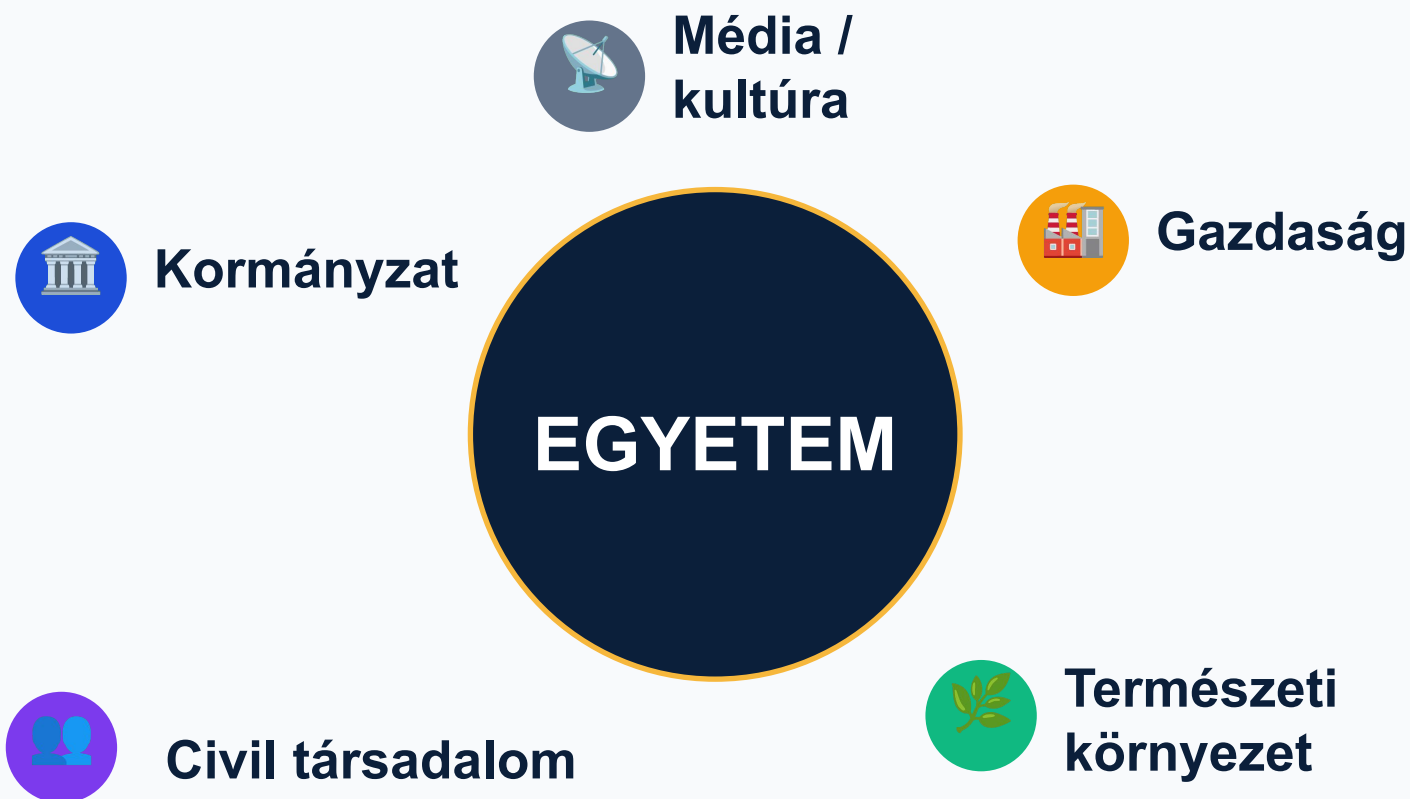
- az autonómia többdimenziós: szervezeti, pénzügyi, személyzeti és akadémiai
- a működési szabadság az innovációs és kutatási teljesítmény feltétele
- a külső elszámoltathatóság akkor hatékony, ha nem szűkíti az akadémiai önkormányzást

Hazai kutatások / helyzet

- a „modellváltás” a governance-szerkezet radikális átalakítását hozta
- a fenntartói alapítványok erősebb stratégiai és vagyonkezelési szerepbe kerültek
- a nyilvános vita a versenyképesség–autonómia–politikai befolyás háromszögében zajlik

Következtetés: az 5. generációs működéshez nem pusztán gyors döntéshozatal, hanem legitim, átlátható és tudományos autonómiát védő vezetés szükséges.

Források: EUA Autonomy Scorecard 2023; Géring, Kováts, Király & Tamássy, 2024.

Hazai fókusz

- KFI-kapacitások láthatóbbá tétele
- public-private co-publications relatív erősség
- egyetemi technológiatranszfer és vállalati partnerségek erősítése

Források: Carayannis & Campbell, 2012; European Innovation Scoreboard 2025; NKFIH, Hungary's Innovation Ecosystem, 2025.

Digitális és AI-transzformáció: stratégiai kapacitás kérdése

Nemzetközi trend

AI-literacy, digitális pedagógia, tanulási analitika, hibrid infrastruktúra

Hazai működési kihívás

mérési rendszer, adatkormányzás, intézményi kapacitás és oktatói támogatás

5. generációs követelmény

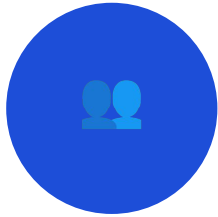
nem technológia-beszerzés, hanem szervezeti tanulás és felelős AI-kultúra

Magyarországi

OECD-megállapítás

A digitális felsőoktatás méréséhez, adat-infrastruktúrájához és intézményi nyomon követéséhez további fejlesztések szükségesek.

Források: OECD, Supporting the Digital Transformation of Higher Education in Hungary, 2021; OECD, 2024; EUA Digital Transition. Kép: BME.

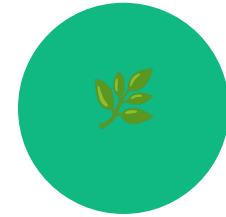
People

jóllét, méltányosság,
hallgatói és oktatói
támogatás

Purpose

társadalmi relevancia,
regionális felelősség,
nyitott tudomány

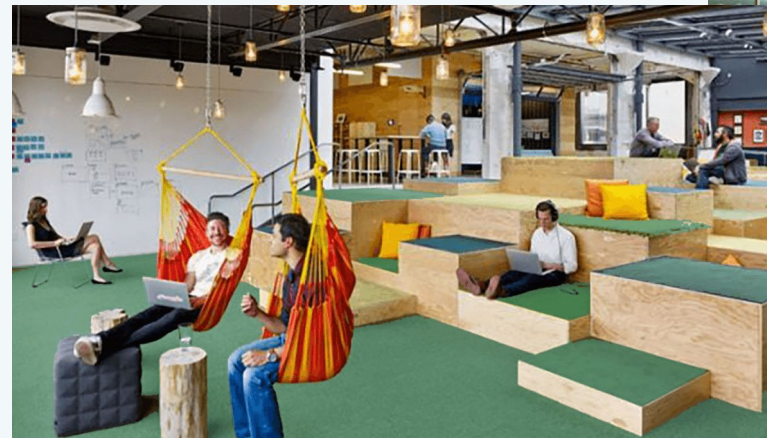

Planet

zöld átmenet, élő
laboratóriumok,
fenntartható campus

Hazai illeszkedés: a magyar S3-stratégia prioritásai között megjelenik a digitalizáció, az energia és klíma, a képzés/oktatás és a közsféra innovációja.

- 1, mentális jóléti szolgáltatások
- 2, fizikai jóléti szolgáltatások
- 3, fejlődési lehetőségek

Nemzetközi működési norma

- hallgatói és oktatói mobilitás mint tanulási és kutatási infrastruktúra
- nemzetközi konzorciumok, közös diplomák, európai egyetemi szövetségek
- Horizon/Erasmus típusú hálózatok: tudásáramlás, nem csak forrásbevonás

Hazai mintázat

- a bejövő külföldi diplomások aránya EU-átlag feletti
- a kimenő tanulási mobilitás az EU-átlag alatt marad
- a közérdekű vagyonkezelő alapítványokhoz kötődő korlátozás gyengítette a hálózati hozzáférést

Kulcskövetkeztetés: az 5. generációs egyetem működési teljesítményét a nemzetközi beágyazottság és a hálózatokhoz való hozzáférés közvetlenül alakítja.

Források: Education and Training Monitor Hungary 2025; EUA Hungary Autonomy Scorecard 2023; EUA Trends 2024.

Dimenzió	Nemzetközi trend	Hazai jellemző	Konvergencia / rés
Kormányzás	autonómia + felelős governance	alapítványi modellváltás vagy utána...	legitimáció és átláthatóság
Innováció	ökoszisztéma- és helix-logika	erősödő KFI-politika	egyenletesebb partnerség
Digitalizáció	AI, data, hibrid tanulás	mérési és adatkapacitás-építés	szervezeti tanulás
Fenntarthatóság	people–purpose–planet	S3 zöld/digitális prioritások	hatásmérés és campus living lab
Nemzetköziesítés	globális tudáshálózatok	beáramlás erős, mobilitás alacsony	EU-programhozzáférés

Összkép: Magyarország több dimenzióban közelít az 5. generációs egyetemi logikához, de a nemzetközi hálózati hozzáférés, autonómia és hatásmérés továbbra is kritikus feltétel.

Forrás: a prezentációban hivatkozott nemzetközi és hazai szakirodalmak szintézise.

1

Az 5. generációs egyetem működési modell, nem marketingcímke.

A mércé: autonómia, hálózat, digitális kapacitás, fenntarthatóság és társadalmi hatás együttesen.

2

A hazai rendszerben egyszerre látható innovációs erősödés és governance-feszültség.

A versenyképességi célok csak átlátható, tudományos autonómiát védő működés mellett fenntarthatók.

3

A nemzetközi hálózatokhoz való hozzáférés stratégiai feltétel.

Az Erasmus/Horizon típusú kapcsolódás tudásáramlási és reputációs infrastruktúra.

4

A következő lépés: mérhető hatás és szervezeti tanulás.

Javasolt: egyetemi hatásmérési dashboard, felelős AI-stratégia, living lab campus, jóléti indikátorok.

Válogatott források: Carayannis & Campbell (2012); EUA Trends (2024); EUA Autonomy Scorecard Hungary (2023); OECD (2021, 2024); European Commission EIS & RIS Hungary (2025); Education and Training Monitor Hungary (2025); Géring et al. (2024); NKFIH (2025).

Dr. habil. Mészáros Attila Óbudai
Egyetem